

Position Paper VGOMedia

Inleiding

Pensioenfondsen zijn volgens de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) verplicht om in de eerste (arbeidsvoorwaardelijke) fase van de transitie de mening te vragen van verenigingen van gepensioneerden (bij PNO Media dus VGOMedia) over het door de sociale partners opgestelde transitieplan.

Dat is zeker geen instemmings- of adviesrecht, maar het verschil met een adviesrecht is niet heel erg groot. Het wetsvoorstel stelt immers dat het oordeel 'op een zodanig tijdstip moet worden gevraagd dat het van invloed kan zijn op de inhoud van dat transitieplan en de daarin verantwoorde keuzes.'

Leeswijzer

Pensioen is en blijft - zelfs voor deskundigen - een ingewikkelde materie. In dit paper leggen wij als VGOMedia onze standpunten neer. Wij vinden het belangrijk dat het paper niet alleen voor sociale partners en pensioenspecialisten, maar ook voor onze leden goed toegankelijk is. Daarom kiezen wij ervoor onze standpunten eerst puntsgewijs op hoofdlijnen weer te geven en die daarna in het tweede deel van dit paper - dat vooral voor pensioenspecialisten is bedoeld - verder toe te lichten.

DEEL 1

Standpunten VGOMedia bij de transitie naar het nieuwe pensioen

- A. Bij de verdeling van het pensioenvermogen van PNO Media over deelnemers, slapers en gepensioneerden moeten onevenwichtigheden uit het verleden meewegen. Het gaat bijvoorbeeld om een niet-kostendekkende premie en niet-gekorte pensioenuitkeringen in een periode waarin de dekkingsgraad lager was dan 100%.
- B. Bij de verdeling van het pensioenvermogen stellen wij de volgende prioriteiten:
 - 1. eerst financiering van de huidige pensioenaanspraken;
 - 2. daarna financiering van te verlenen indexaties, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige indexatieambitie en de risicobereidheid van gepensioneerden in de toekomst;
 - 3. vervolgens financiering van in het verleden gemiste indexaties (inhaalindexaties);
 - 4. tot slot een bijdrage om de nadelige effecten van het afschaffen van de doorsneepremie te compenseren.
- C. Voor een koopkrachtig pensioen is het lopen van risico noodzakelijk. Het volledig dichtzetten van risico's heeft daarom niet onze voorkeur. Wij bevelen aan na te gaan met welk beleid een indexering van gemiddeld circa 2% per jaar (het inflatiedoel van de ECB) mogelijk is.

- D. Bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling geven wij de voorkeur aan de transparante standaardmethode bij de vermogensverdeling. De andere methode (VBA) is minder transparant, zet de deur open voor doelredeneringen en maakt het daarmee mogelijk naar gewenste uitkomsten toe te werken.
- E. Wij zijn voorstander van een voor alle gepensioneerden procentueel gelijke jaarlijkse aanpassing van de ingegane uitkeringen (via de zogeheten collectieve uitkeringsfase).
- F. Wij zijn er voorstander van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (transitie) in de huidige instabiele omstandigheden (met name gekenmerkt door een hoge inflatie) uit te stellen tot het moment waarop de economie in rustiger vaarwater is gekomen.

DEEL 2

Uitgebreide toelichting van standpunten VGOMedia, vooral (maar niet alleen) voor pensioenspecialisten

Inleiding - vervolg

De Memorie van Toelichting bij de WTP schrijft voor dat de overwegingen die tot de verschillende keuzes van de sociale partners hebben geleid, volledig en helder moeten worden weergegeven en dat duidelijk inzicht moet worden geboden in de voor- en nadelen van de gemaakte keuzes.

De Memorie van Toelichting geeft ook aan dat alle afspraken tezamen evenwichtig moeten zijn: "Dit houdt in dat het afschaffen van de doorsneesystematiek, het wijzigen van de pensioenregeling, de keuze om wel of niet in te varen en de afspraken in het geheel moeten zijn bekeken. Deze situatie dient te worden afgezet tegen de situatie dat de huidige pensioenregeling ongewijzigd wordt voortgezet onder het huidig financiële toetsingskader."

Sociale partners moeten dit in het transitieplan transparant maken én beargumenteren. In dat transitieplan moeten aan de orde te komen:

- a) Het karakter van de pensioenregeling.
- b) Informatie over hoe wordt omgegaan met bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten, en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Invaren is hierbij voor pensioenfondsen de standaard, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken.
- c) Een overzicht van de effecten per leeftijdscohort van de overstap op de gewijzigde pensioenregeling, berekend aan de hand van de voorgeschreven maatstaven.
- d) De gemaakte afspraken over compensatie voor de onder c) genoemde cohorten.
- e) Een financieringsplan voor de compensatie waarbij inzichtelijk wordt gemaakt in welke mate elke bron ingezet zal worden.

- f) Voor zover van toepassing, de gemaakte afspraken over de initiële vulling van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve.

Onafhankelijk voorzitter van PNO Media André Snellen stelde vast dat het aan te raden is om sociale partners van ons oordeel kennis te laten nemen op het moment dat er tussen partijen nog geen voorlopige afspraken zijn gemaakt. Achteraf zaken wijzigen is immers een stuk lastiger. Daarom heeft VGOMedia dit position paper met haar standpunten opgesteld; een paper dat wij voor de start van het overleg met en tussen sociale partners aan hen doen toekomen.

Hierna reiken wij een aantal bouwstenen en visies aan, waarin wij onze standpunten over de belangrijkste onderwerpen weergeven die bij de transitie aan de orde komen.

1. Aspect niet-kostendekkende pensioenpremie en uitkering volledig pensioen bij een dekkingsgraad lager dan 100%

De transitie dient 'evenwichtig' te zijn, waarbij in ieder geval ook rekening moet worden gehouden met voor gepensioneerden relevante aspecten. Onderbouwd dient bijvoorbeeld te worden hoe rekening is gehouden met de pensioenopbouw voor actieven in het verleden op basis van ontoereikende premiedekkingsgraden (dus een premiedekkingsgraad lager dan 100%). Als keerzijde daarvan dient uiteraard ook rekening te worden met de uitbetaling van niet-gekorte pensioenen bij dekkingsgraden lager dan 100%. Wij verwachten dat beide (tegengesteld werkende) effecten in het transitieplan zullen worden gekwantificeerd en bij de afweging van de evenwichtigheid zullen worden meegewogen.

Hierbij tekenen wij aan dat het toch wel vreemd zou zijn om bij de transitie (het invaren) niet-toereikend gefinancierde pensioenen (financiering bijvoorbeeld voor 60% op basis van pensioenpremie en voor 40% ten laste van het op dat moment al aanwezige pensioenvermogen) volledig aan betrokkenen mee te geven. Argumentatie bij het accepteren van een niet-kostendekkende premie was immers dat het tekort via toekomstige rendementen zou worden terugverdiend. In pakweg de laatste tien jaar is van dat terugverdienen naar onze waarneming slechts voor een klein deel sprake zijn geweest.

Bij dit punt zou ook aandacht kunnen worden besteed aan de gestegen levensverwachting, die tot hogere pensioenverplichtingen heeft geleid en die niet altijd voldoende (wel voor een deel) in de premie was meegenomen. Daarbij is relevant dat de daaruit volgende stijging van de pensioenverplichtingen voor jongeren procentueel hoger was dan voor ouderen. De levensverwachting van jongeren is ook in jaren sterker toegenomen dan die van ouderen. In de prognosetafels van het Actuarieel Genootschap nemen de sterftetekansen in de toekomst namelijk steeds verder af (een voorbeeld: de sterftetekans voor een 50-jarige in het jaar 2024 is lager dan de sterftetekans van een 50-jarige in het jaar 2023. In het jaar 2025 is die kans weer lager (een continu proces van lagere sterftetekansen).

De langere levensduur had een negatief effect op de dekkingsgraad. Als de levensverwachting niet zou zijn toegenomen, zou de dekkingsgraad hoger zijn geweest en zouden de indexaties dus ook hoger zijn geweest. Er kan dus worden geconcludeerd, dat zowel gepensioneerden als actieven - via lagere indexaties over al opgebouwde rechten - al voor de gestegen levensverwachting hebben betaald.

2. Indexatie en Inhaalindexatie-

Bij het bestemmen van het op het transitiemoment aanwezige pensioenvermogen dient naar onze mening de rangorde uit het huidige FTK te worden gevolgd. Aanwending van vermogen van het pensioenfonds geschiedt dan

- I. allereerst voor de borging van de nominale rechten;
- II. daarna voor indexaties nu en in de toekomst, dit gelet op de geldende indexatieambitie zoals gedefinieerd in de huidige pensioenreglementen en de risicobereidheid van gepensioneerden in aanmerking nemend;
- III. vervolgens voor inhaalindexaties en
- IV. ten slotte voor mogelijke compensaties en premiekortingen.

Ter onderbouwing van dat standpunt verwijzen wij naar artikel 129 van de Pensioenwet, waarin geregeld is dat er slechts dan sprake kan zijn van premiekorting of restitutie als de voorwaardelijke toeslagen zowel met betrekking tot de voorgaande tien jaar zijn verleend als ook in de toekomst kunnen worden verleend en dat daarnaast kortingen op de pensioenaanspraken en pensioenrechten in de voorgaande tien jaar gecompenseerd zijn. Wellicht ten overvloede en ter onderbouwing van het aspect van evenwichtigheid merken wij op dat indexaties en inhaalindexaties zowel betrekking hebben op actieven als op gepensioneerden. Er is bij inhaalindexaties dus geen sprake van bevoordeling van een specifieke groep, maar van een evenwichtige vertaling van het huidige voorwaardelijke indexatierecht naar alle categorieën van deelnemers (actieven, slapers, gepensioneerden). Voorts dient te worden meegewogen dat financiële reserves op collectieve basis zijn gevormd via de behaalde rendementen op het pensioenvermogen van de huidige populatie deelnemers en gepensioneerden.

Op basis van het hiervoor genoemde artikel 129 van de huidige Pensioenwet kan al met al worden geconcludeerd dat het eigen vermogen van een pensioenfonds naast de functie van zekerheidsverschaffing door middel van het opvangen van financiële tegenvallers, wettelijk gezien alleen een financiële bron kan zijn voor het toekennen van toeslagen.

3. Compensatie afschaffing doorsneepremie-

Bij het hanteren van een doorsneesystematiek betaalt een jongere deelnemer te veel en een oudere deelnemer te weinig pensioenpremie. Op het moment dat een deelnemer met pensioen gaat, is de rekening gladgestreken. De deelnemer heeft immers zowel een periode te veel en een periode te weinig pensioenpremie betaald. Het bieden van compensatie voor de afschaffing van de doorsneepremie hoort op basis van die redenering niet op het bordje van gepensioneerden. De compensatie voor de afschaffing van de doorsneepremie zou daarom in principe uit de in het wetsvoorstel geboden extra fiscale premieruimte dienen te worden gefinancierd. Compensatie uit het (daarvoor niet opgebouwde) pensioenvermogen komt dan ook pas in beeld als na compensatietoekenning volgens over te leggen berekeningen nog steeds aan het hierboven onder punt 2 bepaalde wordt voldaan.

Deze laatstgenoemde handelswijze is ook van belang voor (oudere) actieven, aangezien die, als niet aan het hierboven genoemde punt 2 is voldaan, de compensatie uit eigen zak betalen ten laste van de toekomstige indexeringscapaciteit.

Sociaal probleem vraagt om oplossing

VGOmedia erkent dat compensatie afschaffing doorsneepremie een reëel sociaal probleem is. Het laatste dat wij als gepensioneerden willen, is de actieven (de gepensioneerden van morgen!) onze rug toekeren. In de geschiedenis van pensioenfondsen zijn tal van momenten aan te wijzen waarop er sprake was van solidariteitsoverdrachten. Indien en zolang er in het transitieplan sprake is van in totaliteit evenwichtige voorstellen, lopen wij voor het leveren van een solidariteitsbijdrage op het punt van compensatie afschaffing doorsneepremie niet weg.

Financieringsbronnen compensatieregeling

Bij de discussie over de effecten van de afschaffing van de doorsneepremie stelde het Centraal Planbureau al in 2013 dat bij de vaststelling van een mogelijke compensatie voor de getroffen groep deelnemers de volgende aspecten zouden moeten worden meegewogen:

- a. Er is sprake van een dubbele transitie. De nieuwe pensioenregeling levert als gevolg van een andere wijze van rendementstoedeling voor jongere leeftijdscohorten in het nieuwe stelsel betere pensioenresultaten op die voor een deel compensatie bieden voor het effect van de afschaffing van de doorsneepremie. Dat positieve effect moet worden meegewogen.
- b. Bij afschaffing van de doorsneepremie en een overgang naar een degressieve pensioenopbouw in het nieuwe pensioenstelsel vindt de pensioenopbouw meer aan het begin van de loopbaan plaats. Dat heeft tot gevolg dat er meer en sneller vermogensvorming plaatsvindt en dat de premie-inleg langer kan renderen, waardoor bij een gegeven pensioenambitie de jaarlijkse pensioenpremie lager uitvalt. Zie daarvoor de bijgevoegde eindrapportage van het Centraal Planbureau. Het CPB raamt dat effect op 7 à 8 procent van de pensioenpremie (zie daarvoor pagina 42 punt 3.3 eerste bolletje, pagina 48 laatste 3 regels, pagina 49 regel 8 onder figuur 4.1 alsmede in voetnoot 47 en pagina 66 paragraaf 5.2.1). Het lijkt ons niet meer dan redelijk dat dit verwachte voordeel gedurende de overgangstermijn van tien jaar - waarin de compensatie voor afschaffing doorsneepremie gefinancierd moet worden - als financieringsbron voor compensatie afschaffing doorsneepremie wordt ingezet.
- c. Of er sprake is van evenwichtigheid kan dus pas definitief worden beoordeeld nadat de premie(doelstelling) en de compensatie voor het fonds zijn vastgesteld. Het is dus van groot belang om nog voordat gekeken wordt naar het vraagstuk van evenwichtigheid, zowel de premie(doelstelling) als de compensatielast (los van hoe die gefinancierd gaat worden) vast te stellen. Zonder beide componenten is beoordeling van de evenwichtigheid niet mogelijk.

Praktische invulling

Wij geven in overweging om op het invaarmoment voor iedere deelnemer die behoort tot de groep te compenseren groep actieven, op persoonsniveau vast te stellen of en in welke mate zijn of haar pensioenperspectief door overgang naar het nieuwe pensioensysteem en de gelijktijdige afschaffing van de doorsneepremie wordt verminderd. Daarmee ontstaan gefixeerde vaste bedragen, en dat maakt de discussie over compensatie concreet. Voor de op die wijze gedefinieerde gesloten groep kan de berekende achteruitgang in tien jaar worden gecompenseerd.

De vraag of compensatie ook gewenst is voor personen die na het transitiemoment tot het fonds toetreden, kan op een later moment worden beantwoord. Als (gedeeltelijke) financieringsbron voor compensatie kunnen in ieder geval de lagere pensioenlasten als gevolg van de afschaffing van de doorsneepremie dienen. Afhankelijk van het daarna nog resterende bedrag kan worden bezien of daarvoor een deel van de huidige fondsreserves kan worden ingezet; dat evenwel zonder het hiervoor onder punt 2 genoemde aspect uit het oog te verliezen.

Als vereniging van gepensioneerden willen wij hoe dan ook voorkomen dat (een te groot deel van) het vermogen wordt aangewend voor compensatie voor de afschaffing van de doorsneepremie; dit mede vanwege de gedempte en niet-toereikende premie in het verleden en de gemiste indexaties gedurende een lange reeks van jaren.

4. Koopkrachtig pensioen

Een belangrijke doelstelling van het nieuwe pensioenstelsel was het realiseren van een koopkrachtig pensioen. Nadat werd aangetoond (onder meer tijdens de discussie in het parlement) dat dit doel niet haalbaar was, werd die doelstelling door de minister heel creatief gewijzigd in een 'koopkrachtiger pensioen', namelijk koopkrachtiger dan in het huidig stelsel.

Onder koopkrachtbehoud en een koopkrachtig pensioen verstaan wij dat op het invaarmoment alle deelnemers en gepensioneerden, conform de huidige indexatieambitie in het geldende pensioenreglement, uitzicht hebben (voorwaardelijk en dus niet gegarandeerd) op een gemiddelde jaarlijkse stijging van hun pensioen met tenminste 2% per jaar (zijnde de door de Europese Centrale Bank gehanteerde lange termijn inflatiedoelstelling).

Als we vooralsnog aannemen dat pensioenen in het solidaire contract (via het beschermingsrendement) 100% immuun worden gemaakt voor veranderingen in de marktrente, is de enige bron voor indexatie van ingegane pensioenen de risicopremie op beleggingen in zakelijke waarden (i.c. aandelen).

Als hedge tegen inflatie zou het overigens onze voorkeur hebben het renterisico niet geheel af te dekken.

Voortvloeiend uit de wettelijke restrictie dat rekening gehouden mag worden met een projectierendement dat maximaal voor 35% uit aandelen afkomstig is, lijkt het waarschijnlijk dat er voor gepensioneerden in de praktijk ook niet meer dan voor 35% in aandelen zal worden belegd.

Naar onze mening verdient het aanbeveling te onderzoeken of een hoger percentage dan 35 (afweging tussen risico en rendement) niet beter is.

Uitgaan van 35% beleggingen in aandelen geeft volgens berekeningen van Netspar o.b.v. een risicopremie op aandelen van ca. 4% ruimte om ingegane pensioenen jaarlijks met gemiddeld 1,2 à 1,3 procent te verhogen. Dat betreft echter een rekenkundig gemiddelde. Meetkundig komt Netspar uit op gemiddeld 1,1 procent per jaar.

Het is ons bekend dat er grote pensioenfondsen zijn die bescherming van ingegane pensioenen tegen de effecten van renteveranderingen niet vorm willen geven via derivaten (i.c. renteswaps), maar via een afzonderlijke beschermingsportefeuille met daarin concrete vastrentende beleggingen. Ook zou kunnen worden besloten het renterisico voor iets minder dan 100% af te dekken (zie ook eerdere opmerking). Op die wijze kan wellicht een iets hoger rendement worden behaald waardoor de indexatievooruitzichten enigszins verbeteren. Strikt beschouwd wordt een dergelijke verbetering van het indexatieperspectief dan wel bereikt via het nemen van wat extra risico.

Mogelijk biedt ook de solidariteitsreserve enig soelaas, maar de solidariteits- en/of risicoreserve betreft primair een egaliseringsreserve en de vraag is of die reserve als een structurele financieringsbron voor indexatie kan worden gezien of ingezet. Wij zijn overigens benieuwd naar de vul- en onttrekkingsregels van die reserves. Wij nemen aan dat die reserves mede tot doel hebben nominale kortingen van ingegane pensioenen zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te dempen. Op deze punten vernemen wij graag uw visie en die van PNO Media.

Wij verwachten dat de beoordeling van evenwichtigheid mede kan plaatsvinden o.b.v. de pensioenresultaten voor diverse maatmensen die per leeftijdscohort van vijf jaar (ook na pensioendatum) inzicht geven in het pensioen op de pensioendatum en in de jaren na pensioeningang, en inzicht in de ontwikkeling van de jaarlijkse volatiliteit in diverse economische scenario's.

5. Keuze tussen hantering standaardmethode of Value Based ALM bij invaren

Over een mogelijk gebruik van de VBA-methode maken wij ons zorgen. Bij die methode is het mogelijk de waarde van onze pensioenen te manipuleren. Hierna wordt dat (enigszins gesimplificeerd) toegelicht.

Stel dat pensioenrechten nu een waarde hebben van duizend euro. Met dat bedrag gaat een pensioenfonds op basis van een model (met daarin tientallen aannames, waaronder de regel 'genoeg is genoeg' en drempels voor indexering) enkele duizenden toekomstige scenario's aan jaarlijkse pensioenuitkeringen simuleren. Het gaat daarbij om veronderstellingen over rente, inflatie, indexaties, levensverwachting en te realiseren rendementen. Voor ieder scenario wordt op basis van de bijbehorende 1-jaars rentes de waarde berekend. Daarna wordt van al die waardes het gemiddelde bepaald.

De uitkomst zou negenhonderd euro kunnen zijn, en dus minder dan de duizend waarmee gestart is. Dat is handig als het pensioenfonds honderd euro wil vrijspelen om in een

reservepotje te stoppen. Maar als dat pensioenfonds nog wat meer in ongetwijfeld goed bedoelde reservepotjes wil stoppen (bijvoorbeeld om toekomstige premielasten verband houdende met compensatie afschaffing doorsneepremie te drukken), dan kan het fonds dat bereiken door enkele aannames in het model een andere waarde te geven - bijvoorbeeld inhaalindexatie, uitdelen van buffers, en de periode om eventuele kortingen in de tijd te spreiden. Proefberekeningen van gerenommeerde actuarissen laten zien dat de uitkomsten op basis van de VBA-methode, *zowel voor jongeren als voor gepensioneerden*, tientallen procenten lager kunnen zijn dan de huidige waarde van hun pensioen. Wij pleiten ervoor dat in het transitieplan definitief en volledig van de VBA-methode wordt afgezien. De VBA-methode is niet transparant en maakt manipulatie mogelijk.

De Nederlandsche Bank (DNB) wees erop dat met name bij hogere dekkingsgraden de standaardmethode tot spanning kan leiden, indien de evenwichtigheid wordt beoordeeld o.b.v. 'netto-profijt', en dat in dat geval wellicht beter de VBA-methode kan worden overwogen. Wij hechten echter aan een meer objectieve methode als de standaardmethode, waarbij netto-profijtberekeningen slechts een ondersteunende waarde hebben bij het nemen van transitiebesluiten op basis van evenwichtigheid. Wij verwijzen daarbij bovendien naar de beperkte waarde van netto-profijt als middel om de evenwichtigheid te toetsen, zoals uiteengezet door actuaris Agnes Joseph:

<https://pensioenpro.nl/pensioenpro/30041338/is-netto-profijt-wel-evenwichtig>

<https://www.achmeapensioenservices.nl/nieuws/20190624-evenwichtige-keuze-nettoprofijt>

6. Afweging tussen wel of niet invaren en bij wel invaren de keuze tussen het solidaire contract en de flexibele premieregeling

Ieder pensioenfonds heeft de keuze tussen wel of niet invaren, en wellicht zelfs de keuze om op een later tijdstip (al dan niet gefaseerd) in te varen. In het belang van alle deelnemers (actieven en gepensioneerden) zouden wij graag inzicht krijgen in het bij iedere optie behorende pensioenresultaat.

Indien PNO Media zowel het solidaire als de flexibele premieregeling gaat aanbieden, zouden wij graag zien dat u onderzoekt of het mogelijk is al gepensioneerden (op het invaarmoment) eenmalig de keuze te bieden tussen de solidaire en flexibele premieregeling. In de flexibele premieregeling bestaat ook de mogelijkheid om voor een vaste uitkering te kiezen, waarbij wij aantekenen dat die mogelijkheid - zeker in een omgeving met inflatie - niet onze eerste keuze zou zijn.

Het verheugde ons dat op verzoek van een aantal grote pensioenfondsen, en van het Actuarieel Genootschap, in de wet nu is voorzien in de mogelijkheid van een collectieve uitkeringsfase waarin voor alle gepensioneerden een jaarlijkse procentueel gelijke aanpassing van de uitkering van toepassing kan zijn. Wij hopen dat ook PNO Media daarvoor kiest.

7. Keuze invaarmoment

Nu wij in een omgeving met een hoge inflatie verkeren, hebben gepensioneerden er belang bij een eventueel invaarmoment uit te stellen zolang inflatie en daarmee de rente hoog zijn. In een periode met een stijgende inflatie zal de rente vrijwel altijd meestijgen (uitgaande van een positieve correlatie tussen rente en inflatie). Onder het huidige FTK resulteert dat meestal in een hogere dekkingsgraad en ontstaat er de mogelijkheid de ingegane pensioenen te indexeren. In het nieuwe solidaire contract is het pensioen bij het 100% dicht zetten van het renterisico (door ons overigens niet wenselijk geacht) ongevoelig voor mutaties in de rentestand en blijft de ruimte voor indexatie beperkt tot gemiddeld iets meer dan 1% per jaar (zie hiervoor). Een hoge inflatie kort na invaren pakt dan voor de ingegane pensioenen rampzalig uit. De koopkracht zou binnen enkele jaren gedecimeerd kunnen zijn. Graag vernemen wij van sociale partners de visie op dit punt.

Complexiteit is bedreigend

De complexiteit van het transitieproces staat bij ons goed op het netvlies. Wij zijn ons er van bewust dat de keuzes die door sociale partners in het kader van evenwichtigheid moeten worden gemaakt, verre van eenvoudig zijn.

Het risico dat er tijdens het proces een complexiteitsbias zal ontstaan (een voorkeur voor complexe boven eenvoudige oplossingen) is verre van denkbeeldig. Complexe berekeningen lijken vaak nauwkeuriger en waardevoller dan kwalitatief inzicht. Er ontstaat bij twijfel al snel de gedachte dat complexe berekeningen wel nauwkeuriger en waardevoller moeten zijn dan kwalitatief inzicht. Maar wat is de waarde van een complex economisch model dat 100.000 toekomstige mogelijke aandelenkoersen, inflatie en rentes tot wel zestig jaar vooruit 'voorspelt'? De vraag zou kunnen zijn: Is complexiteit dan erg als het resultaat even goed is? Ons antwoord is ja! Een nadeel van complexe oplossingen is namelijk dat ze in de praktijk vaak minder toekomstbestendig zijn. Complexe systemen bestaan uit veel elementen die op elkaar ingrijpen. En als één element faalt, dan kan dat het hele systeem onderuithalen.

Waak dus voor de complexiteitsbias. Ons advies: kies zo vaak als mogelijk voor eenvoudige oplossingen!

Maart 2023, bestuur VGOmedia